

การพัฒนาแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสมเด็จพระนเรศวรมหาราช
THE DEVELOPMENT OF STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM MANAGEMENT
USING THE SOMDETPIT MODEL TO IMPROVE STUDENT QUALITY
IN SOMDETPITTAYAKOM SCHOOL

ภูมิศักดิ์ แสนกันยา¹

Phumsak Saenkanya¹

โรงเรียนสมเด็จพระนเรศวรมหาราช¹

Somdetpittayakom School, Thailand.¹

Email : spk@spk.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาและพัฒนาแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสมเด็จพระนเรศวรมหาราช มีวัตถุประสงค์ย่อย 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) เพื่อพัฒนาแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model 3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model และ 4) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ทำการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาทางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการสังเคราะห์จากเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ระยะที่ 2 เป็นการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model ทำการยกย่องรูปแบบ และตรวจสอบรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ โดยการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ระยะที่ 3 เป็นการทดลองใช้รูปแบบ นำรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นครู นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ในปีการศึกษา 2563-2564 ระยะที่ 4 เป็นการประเมินประสิทธิภาพ และปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model

ผลการวิจัยพบว่า 1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จ แต่ควรแก้ไขปัญหาด้านการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน การคัดกรองนักเรียน และการส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เข้าใจระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากยิ่งขึ้น 2. การพัฒนาแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT

Model ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบและประเมินผล และการปรับปรุงรูปแบบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 3. การศึกษาผลการใช้รูปแบบ แบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 1 การทดลองใช้รูปแบบ มีความเป็นระบบ เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนมีความชัดเจนตรงกับความต้องการ เอื้อต่อการทำงานของครู ประเด็นที่ 2 การใช้งานรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ส่งผลดีต่อผู้เรียน คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา และโรงเรียน 4. การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model โดยการประเมินด้านกระบวนการดำเนินงาน และผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการบริหารจัดการ มีผลการประเมินในระดับมาก

คำสำคัญ : 1. รูปแบบการบริหารจัดการ 2. ระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน 3. นักเรียน

ABSTRACT

The main objective of the research article was to study and develop a model of student care and support system management using the SOMDETPIT Model to improve student quality in Somdetpittayakom School. The sub-objectives were 1) to study the current situation and problems of student care and support system management, 2) to develop the model of student care and support system management using the SOMDETPIT Model, 3) to study the model implementation and 4) to evaluate the model. The design of this study was Research and Development (R&D). Phase 1 was a study concerning current situation and problems of student care and support system management by using documentary analysis and stakeholder interviews. Phase 2 was a design and inspection of the SOMDETPIT model using focus group discussion. Phase 3 was the model implementation. The target group consisted of teachers, students, and board of basic education institution during academic year 2020 to 2021. Phase 4 was a performance evaluation and model improvement.

The research results revealed that; 1. Regarding the current situation and problems of student care and support system management, the overall operation was accomplished; however, information system, student screening, teachers support in student care and support system should be improved. 2. The development process of the student care and support system management consisted of planning, doing, checking, acting and improving. There were 9 elements of SOMDETPIT model indicating desirable characteristics or student quality. 3. To study the model implementation is divided into 2 issues. Issue 1 was a study in systematic model and appropriateness of school contexts. Issue 2 was the SOMDETPIT model implementation. 4) An evaluation

of student care and support system management using the SOMDETPIT model was at the high level.

Keywords : 1. Management Model 2. Student Care and Support System 3. Student

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต โรงเรียนในฐานะหน่วยงานทางสังคมที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดจึงมีภารกิจที่สำคัญในการพัฒนานักเรียนทั้งทางด้านความรู้และคุณธรรมจริยธรรม โดยอาศัยความร่วมมือในการพัฒนาจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้โรงเรียนสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการและคุณธรรม ภายใต้บริบทปรัชญา เอกลักษณ์ของโรงเรียน อัตลักษณ์ของนักเรียน วิสัยทัศน์ และพันธกิจในการขับเคลื่อนแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน ที่จะส่งเสริมให้โรงเรียนสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นองค์กรคุณธรรมต้นแบบ โดยมุ่งพัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรของโรงเรียน ให้มีทัศนคติ วิถีคิด การประพฤติปฏิบัติที่สะท้อนคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่เหมาะสมกับสังคมไทย โดยมีความมุ่งหวังเจตนารมณ์และปฏิญญาร่วมกันคือ “ความเป็นเลิศทางวิชาการ และคุณธรรม” การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ เป็นจุดหมายไปสู่การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายหลักของการจัดการศึกษา ในหมวด 1 มาตรา 6 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา ในหมวด 4 มาตรา 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และกำหนดแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาตรา 24 ระบุว่า 1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ การประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนานักเรียนตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ที่มีเจตนาให้รัฐมีหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือเด็กและครอบครัว ให้อยู่ในสภาพที่มีมาตรฐานในการดำรงชีวิตที่ดี ได้รับการดูแลให้มีพัฒนาการตามวัย และเด็กทุกคนต้องมีหลักประกันความปลอดภัย ตลอดจนได้รับความคุ้มครองจากผู้เกี่ยวข้อง ทั้งเด็กที่ประสบปัญหาและเด็กที่ไม่ประสบปัญหา ซึ่งระบุไว้ หมวด 2 มาตรา 22 ระบุว่า การปฏิบัติต่อเด็กไม่

ว่ากรณีใดให้คำนึงถึง ประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ และไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม (ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, 2548)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นนวัตกรรมที่เกิดจากความร่วมมือของกรมสุขภาพจิต และกรมสามัญศึกษาในอดีตที่ช่วยให้โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใช้เป็นกลไกในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง การดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริมพัฒนา การป้องกัน และการแก้ไขปัญหาให้นักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากสภาวะวิกฤตต่าง ๆ ได้อย่างปลอดภัย ส่วนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการ ดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการ ดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีกระบวนการและขั้นตอนสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนและการส่งต่อนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552)

โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม มีนักเรียนส่วนใหญ่มาจากชุมชนที่มีอาชีพเกษตรกร มีฐานะปานกลาง ในปัจจุบันวิถีชุมชนเปลี่ยน พ่อแม่ผู้ปกครองบางรายต้องเข้าไปทำงานทำในเมืองใหญ่ และให้ลูกอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย ญาติพี่น้อง หรืออยู่กันเองตามลำพัง ทำให้นักเรียนขาดความรัก ความอบอุ่นและไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร และในบางรายพ่อแม่มีอายุใกล้เคียงกับลูก ทำให้ประสบปัญหาในการเลี้ยงดู การอบรมสั่งสอน และการดูแลลูกมีน้อย จากสภาพแวดล้อมดังกล่าว ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และทักษะการดำรงชีวิตของนักเรียน ซึ่งนักเรียนจะมีความแตกต่างกันอย่าง หลากหลาย โรงเรียนจึงมีความมุ่งมั่นในการแก้ไข พัฒนาและส่งเสริมนักเรียนให้ครอบคลุมทุกด้าน ทุกมิติ ตามความต้องการและความแตกต่างของทุกคน เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคมอยู่ในความดูแลของคณะผู้บริหาร ครูประจำชั้นทุกคน ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูที่มีจิตอาสาทำหน้าที่ดูแลและแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน โดยมีงานแนะแนว เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

จากการสำรวจข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนปีการศึกษา 2562 พบว่า นักเรียนบางส่วนขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และยังเลือกใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียน ด้านการเรียน พบว่า มีนักเรียนบางส่วนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่โรงเรียนกำหนด และมีนักเรียนกลุ่มเสี่ยงออกกลางคัน โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม ได้ดำเนินโครงการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดย 1) ศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลและเยี่ยมบ้านนักเรียน 2) คัดกรองนักเรียนและวิเคราะห์ข้อมูลจากระเบียนสะสมของนักเรียนรายบุคคล เพื่อคัดแยกนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหา 3) จัดกิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ม.3 และ ม.6 กิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นต้น 4) กิจกรรม

การป้องกันและแก้ไขปัญหา ได้แก่ การแนะแนว และการให้การปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริม การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน และการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และ 5) การส่งต่อนักเรียน ได้แก่ การส่งต่อครูแนะแนว และฝ่ายปกครองในโรงเรียน และการส่งต่อภายนอกโรงพยาบาล (รายงานการประเมินตนเองโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม, 2564)

รูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เป็นนวัตกรรมใหม่ที่ถูกพัฒนาขึ้นโดยผู้บริหาร คณะครู โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ภายใต้การบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม ที่มีชื่อมาจากโรงเรียนและชุมชนสมเด็จ คือ “สมเด็จพระพิทยโมเดล (SOMDETPIT Model)” ซึ่งประกอบไปด้วยแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่เน้นกระบวนการทำงานตามวงจรเดมมิ่ง (PDCA) เพื่อเป็นการพัฒนาระบบดูแลนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม

2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม

2.3 เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม

2.4 เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้รูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ไปใช้ในโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

3.2 คุณลักษณะอันไม่พึงประสงค์ของนักเรียนลดลง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

3.3 เป็นข้อมูลให้นักวิจัยอื่น ๆ ใช้เป็นแนวทางสำหรับการวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อไป อันจะนำมาซึ่งองค์ความรู้ที่หลากหลาย

3.4 เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนในการนำรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม ไปใช้ หรือนำไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียน เพื่อให้การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา มีวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 วิจัย (Research : R1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Analysis : A) เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสุรินทร์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการสังเคราะห์จากเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง แหล่งข้อมูล คือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล เป็นตารางการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา 2) การศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แนวทางในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะที่ 2 พัฒนา (Development : D1) การออกแบบและพัฒนา (Design and Development : D and D) เป็นการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสุรินทร์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) การยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model ผู้วิจัยนำข้อมูลสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม ที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มากร่างรูปแบบฯ 2) การตรวจสอบรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model โดยการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ร่างรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model และประเด็นในการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และปรับปรุงร่างรูปแบบตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ระยะที่ 3 วิจัย (Research : R2) การนำไปใช้ (Implementation :I) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสุรินทร์ นำรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นครู นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม ในปีการศึกษา 2563-2564

ระยะที่ 4 พัฒนา (Development : D2) การประเมินประสิทธิภาพ (Evaluation : E) เป็นการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคสุรินทร์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model ผู้วิจัยได้จัดสัมมนารับฟังความคิดเห็น ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 830 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ

รวบรวมข้อมูล เป็นแบบ สอบถามเพื่อประเมินกระบวนการดำเนินงานตามรูปแบบ และผลผลิตที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบ รวมทั้งความคุ้มค่าและประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model 2) ปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียน สมเด็จพระพิทยาคม ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. ผลการวิจัย

5.1 การดำเนินงานโครงการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม ประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพึงพอใจ แต่โรงเรียนควรดำเนินกิจกรรมการบริหารจัดการโครงการให้ประสบผลสำเร็จในระดับดีเยี่ยม โดยดำเนินการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานใน 3 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1)การจัดทำข้อมูลสารสนเทศที่ขาดความชัดเจนเกี่ยวกับงานส่งเสริมความประพฤตินักเรียน ส่งผลให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งคณะครูในโรงเรียนไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับงานส่งเสริมความประพฤติ คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่เกิดความเข้าใจว่า งานส่งเสริมความประพฤตินักเรียน เป็นหน้าที่เฉพาะเจาะจงของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่ใช่หน้าที่ของครูทุกคน 2) ขาดเครื่องมือหรือวิธีการในการคัดกรองนักเรียน ทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเปราะบาง และกลุ่มปกติ ไม่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันเท่าที่ควร นอกจากนี้คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่ ยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการในการคัดกรองนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ และถูกต้อง 3) ขาดการประสานงาน และการสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชน ส่งผลให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการประเมินพื้นที่เสี่ยงทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนยังไม่เด่นชัด

5.2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม พบว่า การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model นั้นอยู่ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และนำพาสังคมไปในทิศทางที่ดีในสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกแบบพลวัต ในการดำเนินการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1) ขั้นการวางแผน (P) เพื่อพัฒนานวัตกรรม มีกิจกรรมการดำเนินงานดังนี้

1.1) ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อวางแผนการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model จัดการประชุมศึกษาวิเคราะห์บทวนผลการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียน สมเด็จพระพิทยาคม รวมไปถึงสภาพปัญหาในปัจจุบัน และระดมความคิดเห็นเพื่อวางแผนกำหนดแนวทางในการดำเนินงานและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ วิเคราะห์องค์ประกอบที่เป็นจุดเน้นรูปแบบ

1.2) ประชุมเพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ โดยจัดการประชุมคณะครู และบุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2) ขั้นการปฏิบัติตามแผน (D) มีกิจกรรมการดำเนินงานดังนี้

2.1) โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคมได้จัดทำรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานในกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

2.2) กิจกรรมถอดบทเรียนโรงเรียนต้นแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3) กิจกรรมสร้างความตระหนักร่วมกัน โดยจัดประชุม คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อสร้างความตระหนักร่วมกันด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

2.4) กิจกรรมพัฒนาครู โดยจัดอบรม และจัดกิจกรรมศึกษาดูงานด้านการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.5) ดำเนินกิจกรรมตามโครงการในแผนพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3) ขั้นการตรวจสอบและประเมินผล (C) มีกิจกรรมการดำเนินงานดังนี้

3.1) กิจกรรมนิเทศติดตาม โดยจัดประชุมคณะครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อกำหนดแผนการนิเทศ ติดตาม และดำเนินการนิเทศ ติดตาม ให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

3.2) กิจกรรมการประเมินผล

4. ขั้นตอนการปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model มีกิจกรรมการดำเนินงานดังนี้

4.1) กิจกรรมสรุป โดยให้คณะครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสรุปความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรม

4.2) กิจกรรมรายงานผลด้วยการรายงานการดำเนินงานกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนมีความรอบรู้ทางวิชาการ วิชาชีพ และทักษะชีวิต

5.3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม แบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ประเด็นที่ 1 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีความเป็นระบบ เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนมีความชัดเจนตรงกับความต้องการ เอื้อต่อการทำงานของครู ประเด็นที่ 2 การใช้งานรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ส่งผลดีต่อนักเรียน คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา และโรงเรียน

5.4 การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม โดยได้มีการประเมินกระบวนการดำเนินงานพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น พบว่า ครูและคณะกรรมการการศึกษามีความเห็นในด้านกระบวนการดำเนินงานของรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ขณะดำเนินงานตามรูปแบบมีการแก้ไขปรับปรุงวิธีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.79$) รองลงมา มีการวางแผนการดำเนินกิจกรรมสู่การปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.68$) ในการประเมินผลผลิตที่ได้จากการนำรูปแบบมาใช้ในการดำเนินงาน ผลผลิตที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จที่เกิด

ขึ้นกับนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักเรียนดำเนินชีวิตที่เหมาะสมตามสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมาคือนักเรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพและมีความสุขในการเรียน ($\bar{X} = 4.17$) ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$)

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

6.1 สภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม องค์ประกอบสำคัญในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย หลักการและแนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารทั้งในด้านนโยบาย การขับเคลื่อนของบุคลากรหลัก และกระบวนการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาแบบ PDCA สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ได้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเยี่ยมบ้าน การสร้างเครือข่ายผู้ปกครองชั้นเรียน และการช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งหลักการนี้ต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนเป็นไปอย่างเข้มแข็ง การแก้ไขปัญหาควรได้รับความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชนผู้ปกครองและครู ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Daungkaew (2004) ที่พบว่าเครือข่ายผู้ปกครองพ่อแม่ เป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ในขณะที่สภาพสังคมปัจจุบันมีความซับซ้อนเกินกว่าที่โรงเรียน ครอบครัวจะให้การศึกษแก่เด็กโดยลำพัง ดังนั้น โรงเรียนครอบครัวและชุมชนจึงต้องร่วมมือกันรับผิดชอบต่อกันและสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กไปพร้อม ๆ กัน

6.2 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบและประเมินผล และการปรับปรุงรูปแบบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ คือ 1) การพัฒนานักเรียนให้มีความรอบรู้ทางวิชาการ วิชาชีพ และทักษะชีวิต 2) การพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะชีวิต ทักษะวิชาการ และทักษะอาชีพ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ 3) การพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4) พัฒนานักเรียนให้ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข 5) การพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่ความสง่างาม เป็นที่ยอมรับของบุคคลภายนอก 6) พัฒนานักเรียนให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 7) การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน 8) การส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการทักษะนักเรียนในศตวรรษที่ 21 และ 9) การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบของ ภูมิรินทร์ นาวาพานิช (2555) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านปกครองของโรงเรียนวัดกระเจบิณิจสังักัดกรุงเทพมหานคร เขตธนบุรี โดยใช้กระบวนการตามวงจรคุณภาพของ

เดมมิ่ง (PDCA) ประยุกต์กับหลักเกณฑ์การประเมินมาตรฐานคุณภาพด้านกระบวนการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชยาภรณ์ ศฤงคารทวีกุล (2557) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินงานโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แล้วนำมาสังเคราะห์รูปแบบแล้วศึกษาความสมบูรณ์ของรูปแบบโดยการประชุมสัมมนา ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบด้านประสิทธิภาพโดยทำการทดลองใช้กับโรงเรียน ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบโดยใช้แบบสอบถามความเหมาะสมในการนำไปใช้ จากการสังเคราะห์ หลักการและแนวคิดในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา พบว่า เป็นบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาต้องจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนด เพื่อให้นักเรียนคือการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะชีวิตในการดูแลตนเองได้ตามศักยภาพ และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 มาตรา 63 กำหนดให้สถานศึกษา ต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนวให้คำปรึกษา และฝึก อบรมแก่นักเรียน นักศึกษาและผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติ ความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยแก่นักเรียนและนักศึกษาตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

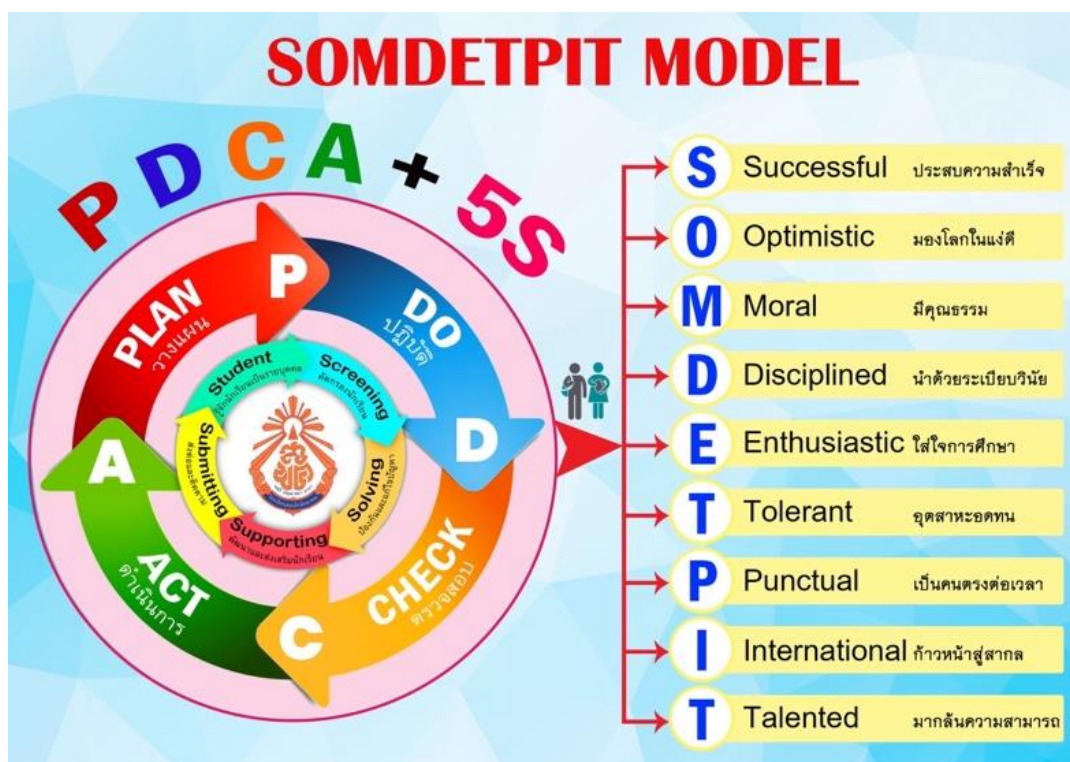
6.3 ผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model มีความเหมาะสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินกิจกรรมสู่การปฏิบัติ มีการกำหนดบทบาท มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทราบ มีการกำหนดขั้นตอนในการดำเนินโครงการอย่างชัดเจนและเหมาะสม รูปแบบการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้นักเรียนมีความน่าสนใจ เห็นได้จากการผลประเมินกระบวนการดำเนินงานตามโครงการรายข้อซึ่งพบว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สอดคล้องกับ อวยชัย ศรีตระกูล (2556) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ผู้บริหาร ครู ต้องมีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมสำคัญในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการพัฒนาและสรุปผลการทำงานร่วมกันอยู่สม่ำเสมอ การประสานงานเป็นหัวใจของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนครูต้องใช้ทักษะการประสานงานรอบด้านใช้เทคนิคการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีเพื่อให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จ

6.4 คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากรูปแบบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมในรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่โรงเรียนได้จัดขึ้นเป็นกิจกรรมที่เน้นการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งในด้านการเรียน การดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม ครู ผู้รับผิดชอบโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรือครูผู้สอนจะต้องศึกษาหาความรู้และวิธีการที่จะจัดกิจกรรมในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ครูได้เข้าใจใน

หลักการและเห็นความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามตั้งแต่ปีการศึกษา 2562 จนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยและทุกมุมโลกเผชิญกับปัญหาการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) สถานศึกษาทุกแห่งในประเทศไทย สามารถจัดการเรียนการสอนแบบเต็มเวลา On-Site เพียงร้อยละ 70 ของเวลาเรียนทั้งหมด ตลอดปีการศึกษา 2563 และ 2564 การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ในสถานศึกษา ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มรูปแบบ สิ่งนี้อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยการพัฒนาแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม ส่งผลให้โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม ได้รูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ SOMDETPIT Model เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม

จากภาพที่ 1 PDCA คือ P : Plan การวางแผนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตั้งเป้าหมายเพื่อที่จะให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 9 ข้อ D : DO การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน C : Check การนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลให้เป็นไปตามเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน A : Action การดำเนินการ/ปรับปรุงแก้ไข

เพื่อให้การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและความปลอดภัยในโรงเรียนดีขึ้นและยั่งยืน 5S หมายถึง S1 = Student การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล S2 = Screening การคัดกรองนักเรียน S3 = Solving การป้องกันและแก้ไขปัญหา S4 = Supporting การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนานักเรียน S5 = Submitting การส่งต่อ (เฉพาะนักเรียนที่มีปัญหา)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสมเด็จพระพิทยาคม รายละเอียดดังนี้

S : Successful = ประสบความสำเร็จ

O : Optimistic = มองโลกในแง่ดี

M : Moral = มีคุณธรรม

D : Disciplined = นำด้วยระเบียบวินัย

E : Enthusiastic = ใส่ใจการศึกษา

T : Tolerant = อุดสาหะอดทน

P : Punctual = เป็นคนตรงต่อเวลา

I : International = ก้าวหน้าสู่สากล

T : Talented = มากความสามารถ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นหน้าที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนในโรงเรียน

8.1.2 ควรหาวิธีการทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมและเกิดตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ควรมีการประชาสัมพันธ์ และสร้างความเข้าใจร่วมกันทุกฝ่ายก่อนที่จะนำรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ปฏิบัติจริง

8.2.2 ควรกำหนดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนในรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้คณะครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนได้ร่วมกันพิจารณาว่า กิจกรรมใดที่ตรงตามความต้องการมากที่สุดเพียงใด เพราะถ้าทุกฝ่ายมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดความเข้มแข็งของรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันเป็นรากฐานของการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมั่นคง และนำไปสู่การสร้าง ความมั่นคงยั่งยืนต่อไป

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาวิจัยและพัฒนา รูปแบบความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างยั่งยืน

8.3.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนา เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างการคัดกรองนักเรียน และการให้คำปรึกษากับครูที่รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

9. บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2544). **คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพมหานคร : ยูเร็นส์อิมเมจกรุ๊ป.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). **พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 120 ตอนที่ 95 ก ลงวันที่ 2 ตุลาคม 2546**. กรุงเทพมหานคร : หจก. เทพเพ็ญวานิชย์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร : ครูสภา.
- กลุ่มบริหารวิชาการ โรงเรียนสมเด็จพิทยาคม. (2564). **รายงานการประเมินตนเองโรงเรียนสมเด็จพิทยาคม**. กาศสินธุ์ : โรงเรียนสมเด็จพิทยาคม.
- ชยาภรณ์ ศฤงคารทวีกุล. (2557). **การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเสี่ยงสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ภูมินทร์ นาวาพานิช. (2555). **สภาพและปัญหาการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนด้านปกครองของโรงเรียนวัดกระเจี๊บบึง สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตธนบุรี**. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา. 7(1). 477-491.
- ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง. (2548). **คู่มือแนวทางปฏิบัติของศาลยุติธรรมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานศาลยุติธรรม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **สภาพความสำเร็จและแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อวยชัย ศรีตระกูล. (2556). **การพัฒนาแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Daungkaew, R. (2004). **Parent involvement with children & education in private elementary schools in Thailand**. Doctoral dissertation. Ohio : Ohio University.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงยิ่งจากผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักเรียน โรงเรียนสมเด็จพิทยาคม รวมทั้งบุคคลที่ผู้วิจัยได้อ้างอิงทางวิชาการตามที่ปรากฏในบรรณานุกรม และขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์และความสะดวกในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตลอดจนสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดมา จนการวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์